

MAVİSEL YENER

CUMHURİYETİN İLK IŞIKLARI

SATI KADIN

ISO
100

S
1/80

F
AUTO

HD

4K

8K

tudem

MAVİSEL YENER

**CUMHURİYETİN İLK IŞIKLARI
SATI KADIN**

CUMHURİYETİN İLK IŞIKLARI SATI KADIN

© 2025, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Mavisel Yener

EDİTÖR: Barış İnce

SON OKUMA: Kübra Sürek

KAPAK TASARIMI: Helinsu Cengiz

GRAFİK UYGULAMA: Sezer Gök

BASKI VE CİLT: Güngörler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Saray Mahallesi 658. Cadde No:11 Kahramankazan/Ankara
Tel: 0312 394 28 82

Birinci Baskı: Şubat 2026 (2000 adet)

ISBN: 978-625-380-075-8

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 49889

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

MAVİSEL YENER

REC

CUMHURİYETİN İLK IŞIKLARI SATI KADIN

ISO
100

S
1/80

F
AUTO

HD

4K

8K

tudem

Mavisel Yener

Tudem Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Küçük Yıldızlar: Kıvrık ile Pıtırık Serisi
(5 kitap)

Sen de Oku: Tembel Teneke Acaba Nerede?,
Çok Acayip Bir Macera, Bilmeceli Hayvan Şiirleri

Sen de Oku Klasikler: Ezop Masalları,
Oz Büyücüsü, Pinokyo, Bremen Mızıkacıları

Şiir: Kırmızı Şemsiye, Şiir Saldım Gökyüzüne

Deneme: Aklımda Tuhaf Sorular (Çocuklar için
Denemeler), Denemeye Değer (Gençler için
Denemeler)

Başvuru: Atatürk'le Birlikte Düşünelim,
Günlük de Neyin Nesi?,
Mavisel Yener ile Masal Atölyesi,
Mavisel Yener ile Öykü Atölyesi,
Mavisel Yener ile Şiir Atölyesi

1984'te Ege Üniversitesi Dış Hekimliği
Fakültesinden mezun oldu. T.C. İstanbul
Üniversitesinde P4C (Çocuklar için Felsefe)
eğitimi tamamladı. Edebiyatın farklı türlerinde
160'tan fazla kitabı olan yazar, hayatını çocuk
ve gençlik edebiyatına adanarak nitelikli eserler
kazandırmayı hedefledi. Öykü, masal ve şiirleri
ilköğretim ders kitaplarında yer aldı.
Eserleri, T.C. Kültür Bakanlığı TEDA Projesi
kapsamında başka dillere çevrildi, dünya
çocuklarıyla buluştu. Birçok ödüle değer görülen
yazar, 2003 Tudem Edebiyat Yarışması Birincilik
Ödülü'nü aldı. 2018 Hans Christian Andersen
Ödülü, 2022 ve 2023 Uluslararası Astrid
Lindgren Anma Ödülü'ne (ALMA) Türkiye Adayı
olarak gösterildi.

www.maviselyener.net

Öykü: Haylaz Pati'nin Serüvenleri (5 kitap),
Hayaletten Mektuplar, Öğretmen Neden
Çıldırıldı?

Roman: Gezinler Okulu, Mavi Zamanlar,
Gizli Geçitleri Bulmanın Yolları, Sonsuzluk
Kütüphanesi, Kayıp Kitaplıktaki İskelet 1
(Aytül Akal ile), Kayıp Kitaplıktaki İskelet
2-Yaşayan Ölüler (Aytül Akal ile),
Kayıp Kitaplıktaki İskelet 3-Fare Sarayı
(Aytül Akal ile), Cumhuriyetin İlk Işıkları
Satı Kadın

Uçanbalık Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Şiir: Kuş Uçtu Şiir Kaldı, Şiirimi Kedi Kaptı,
Ay Kaç Yaşında?, Kaç Güneş Var?, Mavi Ay,
Denizin Büyüsü, Kar Sesi

Öykü: Mimi'nin Serüvenleri (5 kitap),
Uçan Dede

Bölümler

Yazılması Gereken Bir Öykü ▪ 7

Gizli Görev ▪ 10

Tuzak ▪ 14

Gizemli Adam ▪ 16

Yabancı ▪ 18

Sahte Mektup ▪ 21

Heyecanlı Gün ▪ 26

Coşkulu Karşılama ▪ 29

Karanlık Planın Çöküşü ▪ 37

Toprak Ağası ▪ 40

Altı Ay Sonra ▪ 42

Yürekli Ol! ▪ 46

Ankara'da ▪ 49

İçindeki Cesaret ▪ 53

Pes Etmek Yok ▪ 55

Okuma Yazma Dersleri ▪ 58

İlk Ders ▪ 62

Elif'in "E"Si ▪ 65

Gazetede ki Haber	68
Fotoğraf	70
Bir Gazete Bin Soru	72
Yemin	74
Büyük Gün	76
Elif İle Mustafa Kemal	80
Yeniden Kazan	83
Taş Kuyunun Yanında Bir Okul	89
Okuma Yazma Dersleri	92
İnkılap Karavanı	94
Karanlık Plan	97
Kadınlar Uyanırsa Ülke Uyanır	101
Huzeyfe İle Tanışma	104
Cumhuriyetin Kalem Tutan Kadını	107
Tozlu Defterin Sayfaları	110
Zamanın İçinden Gelen Ses	114
Barış'ın Mektubu	117
Masadaki Defter	120

YAZILMASI GEREKEN BİR ÖYKÜ

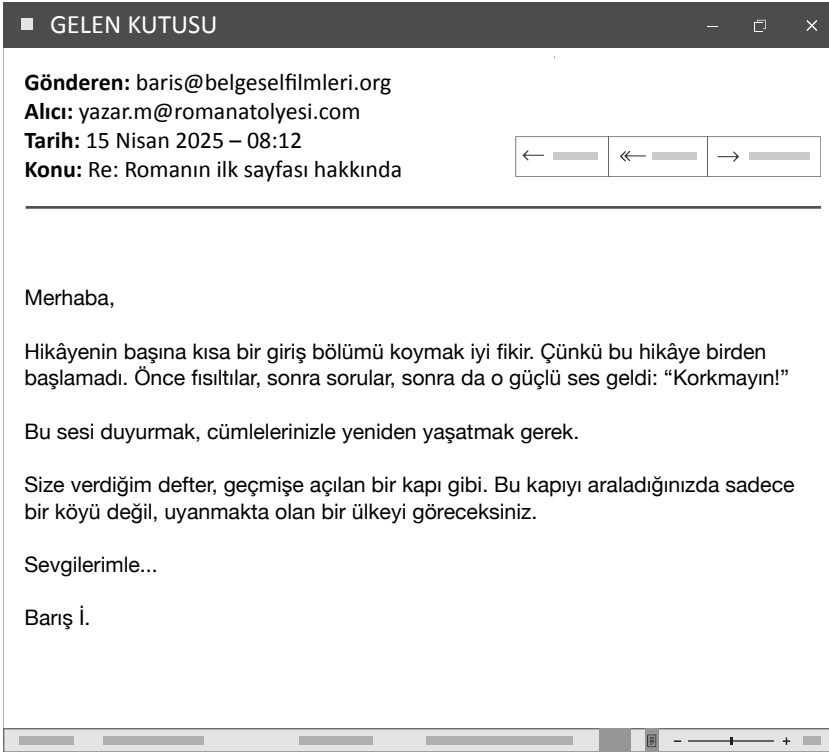
Saat gece yarısını çoktan geçmişti ama zihnim hâlâ o taş sokaklarda dolaşıyordu.

Bilgisayarın ekranına dalgın dalgın baktım. Sonunda parmaklarım klavyeye uzandı, kısa bir e-posta yazdım.

“Barış Bey, romanın ilk sayfasına, ana hikâyeden önce, okuru içine çekecek kısa bir anlatı parçası ekleyelim mi?”

Gönderdim.

Yanıtı beklerken, hikâye hâlâ içimde yürüyordu. Ertesi sabah gelen e-posta yüreğime su serpti.

Ve sonra yazmaya başladım...

1934 yılı, Türkiye için yeniliklerin, değişimin derinden hissedildiği yıllardan biriydi. Cumhuriyet henüz on yaşındaydı; Atatürk'ün başlattığı devrimler ardı ardına hayata geçiriliyor, milletin kaderi yeniden yazılıyordu. Türkiye’de kadınlar, yüzyıllardır süren suskunluklarının ardından ilk kez seslerini yükseltecekleri, Meclis’te seçme ve seçilme hakkına kavuşacakları o büyük güne çok yaklaştı.

Cumhuriyetin ışığı, Anadolu'nun dört bir yanına yayılıyor; okullar, fabrikalar, yollar yapılıyor; her köy, her kasaba bu yeni döneme ayak uydurmaya çalışıyordu. Bu değişimin rüzgârı; Ankara'ya bağlı, bereketli tarlalarıyla, çalışkan insanlarıyla tanınan Kazan Köyü'ne de ulaşmıştı.

Kazan'ın toprak yollarında, taş evlerinde, eski değirmeninde, kadınların ve çocukların yüreklerinde bambaşka bir heyecan vardı. Çünkü artık Kazanlı kadınlar da konuşuyor, soruyor, fikirlerini söylüyordu. O köyde, bu değişimin sembolü olacak bir kadın yaşıyordu: Satı Kadın.

GİZLİ GÖREV

Ankara yakınlarındaki eski çiftlik konağının taş duvarlı odasında, ağır bir sessizlik vardı. Odanın ortasındaki ceviz ağacından yapılmış masa, Osmanlı'dan kalma haritalarla, defterlerle, mühürlü zarflarla doluydu. Kimi haritalarda köy sınırları karalanmış, bazı belgelerin köşesine köylülerin adları not düşülmüştü.

Kazan Köyü'nün eski muhtar adayı Behçet ile toprak ağası Şamil konuşmadan ayakta duruyor, gözleri masadaki belgelerde geziniyordu.

Biraz geride, gölgelere karışmış üçüncü bir kişi vardı: Osman. Kasketini iki eliyle tutuyordu, başını hafifçe öne eğmişti. Sanki varlıkla yokluk arasında bir sınırdıydı. Emir bekliyordu. Onun dünyasında düşünmek gereksiz, hatı tehlikeliydi. Yıllar içinde, aklını susturmayı öğrenmişti. Sorgulamak yersizdi; yalnızca verilenin peşinden gitmek, sormadan yapmak, gerektiğinde kaybolmak...

Satı Kadın'ın adının bu odada geçmeye başlaması an meselesiydi. Çünkü o ad, bu adamlara düzeni sarsan bir uyanış gibi geliyordu.

Kazan Köyü'ndeki çocuklar bu adı umutla fısıldıyor, kadınlar onunla omuz omuza yürüyor, erkekler ya saygıyla ya da gizli bir korkuyla bakıyordu ona. Ve bu, Behçet'le Şamil için kabul edilemez bir şeydi.

Behçet'le Şamil'in kişilikleri birbirinden çok farklıydı aslında. Biri gösterişi sever, halkın ortasında konuşmayı tercih ederdi. Diğeri sessizdi ama gücünü sessizlikten alırdı. Yine de bir noktada birleşirlerdi: Kontrolü kaybetmekten asla hoşlanmazlardı.

Şamil, köyde "Ağa" diye anılırdı. Dedelerinden kalan tarlalarla köyde söz sahibiydi. Köydeki pek çok kişi onun tarlalarında çalışarak geçimini sağlıyordu. O izin vermeden kimse traktör kullanamaz, o karar vermeden kimse buğday ekemezdi. Elinde sürekli çevirdiği tespih, köylü için bir işaret olmuştu. Eğer tespih hızlı dönüyorsa ya öfke yaklaşıyordu ya ceza...

Behçet ise her seçim döneminde aynı sandalyeye oturur, aynı cümleyle başlardı söze: "Benimki hizmet davası!"

Kadınlar söz aldığıında Behçet'in alını kırışır, sesi yükseldi. "Köyün işi erkekte biter!" diyerek Satı Kadın'ın varlığını bir tehdit gibi gördüğünü belli ederdi.

O gün taş duvarlı odada, Şamil yine tespihini çevirdi. Boncuklar birbirine çarptıkça odadaki gerilim artıyordu. "Dışarıdan gelen akıllarla köy düzeni kurulmaz," dedi Şamil. Bakışları haritanın üstündeki "Kazan Köyü" yazısına saplanmıştı. "Satı Kadın'a anlatacağız. Köy düzenini köyün ağası kurar!"

Behçet, sesindeki tedirginliği örtmeye çalışarak atıldı.

“Evet, öyle olması gerekir. Ankara’dan gelen akılla köylünün derdi çözülmez. Hele bir kadının aklıyla hiç çözülmez.”

Odada bir anlık sessizlik oldu. Osman gözlerini yere dikmiş, verilecek görevi bekliyordu. Başka bir toprak ağasına bağlı olarak çalışan bir köylüydü Osman. Bu görev için Şamil onu tutmuştu.

Şamil, dişlerinin arasından konuştu. “Şimdi beni iyi dinleyin. Osman, sen Paşa’nın özel habercisi gibi Kazan’a gideceksin. Köyün muhtarına yazılan bu mektubu herkesin ortasında Behçet’e vereceksin. Behçet de yüksek sesle okuyacak. Mektubun, Mustafa Kemal Paşa’dan geldiğinin zannedilmesini sağlayacak. Bir taşla birkaç kuş vurmuş olacağız. Anlaşıldı mı?”

Osman dikkatle dinliyordu. Behçet’in gözlerinde hırs vardı. Masanın etrafında bir tur attıktan sonra Osman’ın tam karşısında durdu. Gözleri küçüldü, sesi iyice alçaldı ama tonu sertti. Sanki söylediği cümleler birer emir cümlesi değil de tehdit gibiydi.

“Biz, birbirimizi daha önce hiç görmedik; tamam mı Osman?”

Osman başını azıcık eğdi ama tam anlamamış gibi duruyordu. Behçet sabırsızlandı, sesi biraz daha sivrildi.

“Yani ben, seni tanımamış gibi davranacağım. Sen de beni tanıımıyormuş gibi yapacaksın. Ne selam ne göz teması. Hiçbir şey!

Sadece işini yapacaksın. Yarın ben, köy kahvesinde oturacağım. Sen de mektubu getirip vereceksin. Görevin o kadar. Kimseyle konuşmadan, köyden sessizce ayrılacaksın.”

Osman, “Anladım,” der gibi başını salladı.

Ağa, pencereye doğru yürüyüp geceye fısıldadı. “Şu Satı Kadın’ı susturalım artık! Kadınlar sustuğunda bu ülke tekrar bizim olacak...”

CUMHURİYETİN İLK IŞIKLARI

SATI KADIN

“Peki, sen ne zaman doğdun?”

“1919 yılında doğdum Paşa’m.”

“Bir yanlışın olmasın Satı Kadın? 1934 yılındayız, bu hesaba göre on beş yaşındasın. Biraz daha büyük olmayasın?”

“Siz Samsun’a çıkmadan önce biz yaşamıyorduk ki Paşa’m!”

Atatürk ile arasında geçen bu sarsıcı diyalogla tarih kitaplarına giren Satı Kadın, yeğeni Elif’in gözünde büyük bir kahramandır. Elif, teyzesiyle geçirdiği o günleri, yıllar sonra bir belgesel çekimi vesilesiyle hatırlayacaktır. Tuttuğu notları belgesel yönetmeni Barış’la paylaşan Elif, karanlık bir gecede parlayan ilk yıldızı bugünlere taşır.

Usta yazar Mavisel Yener, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk kadın milletvekillerinden Satı Kadın’ın hikâyesinden yola çıkarak sürükleyici bir kurmacaya imza atıyor.